

Vana-Võromaa muuseumide 2023. a tegevuse aruanne

vastavalt Vana-Võromaa Muuseumide arengukavale aastateks 2022-2026

Tabel 1. Olulisemad näitajad muuseumide tööst 2022. aastal

	Karilatsi VM	Kreutzwaldi MM	Vana-Võromaa Kultuurikoda	Mõniste TM	Kokku
Museaalide arv	34 994	11 405	58 754	13 805	118 958
Töötajate arv	5	6	7	4	22
Tulud: tasulised teenused	25 642	4 102	10 431	8 045	48 220
Kulud: tööjõud, muud kulud	131 388	152 489	252 258	120 394	656 529
Külastajaid	8 095	4 940	4 100	2 547	19 682
Haridusprogrammides osalejaid (õpilased, täiskasvanud)	2 532	1 358	2 067	501	6 458
Näituste arv	10	7	13	9	39
Publikatsioonide arv	0	0	0	0	0
Avatud päevi aastas	301	351	348	300	1 300

Tabel 2. Olulisemad näitajad muuseumide tööst 2023. aastal

	Karilatsi VM	Kreutzwaldi MM	Vana-Võromaa Kultuurikoda	Mõniste TM	Kokku
Museaalide arv	35 244	11 670	60 136	13 814	120 864
Töötajate arv	5	5	7	4	21
Tulud: tasulised teenused	22 529	6 179	11 143	10 005	49 856
Kulud: tööjõud, muud kulud	124 624	155 371	280 381	135 232	695 609
Külastajaid	7 639	5 711	5 017	3 090	21 404
Haridusprogrammides osalejaid	2 518	1 050	2 226	1 012	6 806
Näituste arv	8	8	11	12	55
Publikatsioonide arv	0	1	0	0	1
Avatud päevi aastas	306	327	349	294	1276

E-1. Oleme üle-eestiliselt tuntud turismisihtkoht.

T-1.1. Muuseumide tegevuse aktiivne turundamine.

2023. aasta jooksul nelja muuseumi ühiste turunduspõhimõtete kokkuleppimiseni ei jõutud ning turundusplaani ei koostatud. Selle põhjuseks võis olla muuseumiosakonna juhataja vahetumine ja asjaolu, et nelja muuseumi ühist tööd koordineeriv ametikoht oli mitme kuu jooksul täitmata.

Veebipõhine Vana-Võromaa Muuseumide uudiskiri ilmus aasta jooksul regulaarselt, muuseumide tegevust ja sündmusi kajastavad artiklid ilmusid järgmistes meediaväljaannetes: Lõuna-Eesti Postimees, Postimehe lisaleht Maa Elu, Lõunaleht, Võrumaa Teataja, Uma leht, Võru Linnaleht, Õpetajate Leht. Mõniste Talurahvamuuseumi tegemisi kajastati Rõuge Vallavalitsuse häälekandjas Mägede Hää! ja Mehkamaa infolehes.

Turunduslikult olulisel kohal olid ka muuseumides toimivate sündmuste reklaampostitused sotsiaalmeedias. Kahel korral tutvustasid Vana-Võromaa Muuseumide töötajad oma tegemisi Vikerraadio võrokeelsetes uudistes. Lisaks olid muuseumide reklaamid portaalides „Puhka Eestis“ ja „Kultuurikalender“.

Muuseumide Kiirendi projekti raames valmisid aasta lõpus Vana-Võromaa muuseumide võro-, eesti ja inglise keelsed audiogiidid. Eelduste kohaselt suurendavad mobiilirakenduses kasutatavad kolmes keeles audiogiidid muuseumide külastatavust, seda eeskätt Tartu 24 sündmuste raames.

T-1.2. Võimalike koostööpartneritega koostöö sõlmimine ja hoidmine.

Vana-Võromaa Muuseumidel olid head koostöösuhted lisaks koolidele ja lasteaedadele ka paljude Võru- ja Põlvamaa omavalitsusasutuste, turismiettevõtete ning ühendustega.

Võru linnas asuvatel muuseumidel olid head koostöösuhted Võru Arenduskeskuse, Võru Linnavalitsuse ja Võrumaa Keskraamatukoguga. Lisaks on Vana-Võromaa Kultuurikojal tõhus koostöö veel Muinsuskaitseameti ja EGeS Võru osakonnaga. Koostöös Võru Linnavalitsusega jätkati Võru linnaruumi aja- ja isikulooliselt oluliste hoonete fassaadidele tutvustavate plakatite paigaldamisega. Muuseumide peavarahoidja Mirja Ots osales eksperdina Võru muinsuskaitsekorra koostamise töörühmas ning Muinsuskaitseameti arheoloogia ekspertnõukogu töös.

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumil olid tõhusad koostöösuhted Via Hansa Studiosuse, Eesti Loodusreisi, Võru Puuetega Inimeste Koja, MTÜ Eesti Kirjanike Muuseumide Ühingu ja OÜ Kagukudujatega.

Maapiirkondades asuvad muuseumid tegid aktiivset koostööd kohaliku piirkonna ühenduste ja asutustega. Karilatsi Vabaõhumuuseumil olid headeks partneriteks MTÜ Põlvamaa Lasterikkad, Karilatsi Küla Selts, Põlva Keskraamatukogu koos kohalike haruraamatukogudega (Karilatsi, Ahja, Vastse-Kuuste), Hurda Selts.

Mõniste Talurahvamuuseumil jätkus aktiivne koostöö olemasolevate partneritega. Kotuse koostöövõrgustikuga, mis ühendab Taheva, Hargla ja Mõniste piirkonna ühendusi ja ettevõtteid osaleti Hargla Öökontserdil, töötoaga oldi väljas Võru Pärimustantsu Festivalil ning Rõuge valla saunaürituse käigus pakuti saunamõnuseid muuseumisaunas. Ristturundus toimus Alaveski Loomapargi (külastajate vastastikune suunamine) ja Vargamäe Külastuskeskusega (muuseumiöö korraldamine ja läbiviimine). Uute partnerite kaudu käidi väljas Hargla kihelkonnapäevadel ja Kangsti

külapäevadel. Kahjuks on pärast Mõniste Rahvamaja ümberkorraldamist Rõuge Rahvamajadeks senised head koostöösuhted katkenud, sest kohalikus rahvamajas enam sündmusi ei toimu.

Muuseumiosakonna juhataja tutvustas Vana-Võromaa Muuseumi Peipsi äärsel Sibulatee üritusel ning esines Ewersis õpilaste kultuurihommikul ettekandega, kus muuhulgas tutvustas lähemalt ka Vana-Võromaa muuseumi.

T-1.3. Giididele muuseumide tutvustusürituste korraldamine.

Giididele suunatud infopäevi ei korraldatud. Küll aga võõrustasid Karilatsi Vabaõhumuuseum ja Võru Kultuurikoda EAS-i Visit Estonia strateegilise arenduse naiskonna arendusseminaril osalejaid.

T-1.4. Turismimessidel osalemine.

Augustikuisel haridusmessil ERMis osalesid Karilatsi ja Mõniste muuseumide töötajad. Tallinn Baltical käisid Mõniste muuseumi töötajad. Muuseumiosakonna juhataja ja Karilatsi muuseumipedagoog jagasid muuseumitöö alast teavet Võrumaa HaridusFESTil Väimelas.

Haridusmessiks koostati muuseumide ühine haridusprogrammide infovoldik.

T-1.5. Üsikkülastajatele ja kogukonna gruppidele elamuslike programmide väljatöötamine.

Vana-Võromaa Muuseumid pakkusid nii täiskasvanutele kui kooli- ja lasteaiastele põnevaid ja elamuslikke programme. Õpetajatel oli võimalik valida paljude erinevatele vanuseastmetele suunatud traditsiooniliste ja ka erinevate rahvakalendri tähtpäevadega seonduvate haridusprogrammide vahel (<https://wi.ee/et/muuseumid/elamusope-muuseumis/>). Jooksvat infot leidsid huvilised iga kuu ilmuvast veebipõhisest Vana-Võromaa Muuseumide uudiskirjast, mille lugejate hulk on kasvanud 5500.

2023. aastal sai kõikide nelja muuseumi haridusprogrammidest osa 6806 last, mida oli 348 võrra rohkem kui 2022. aastal. Kõige enam oli programmides osalejaid Karilatsi Vabaõhumuuseumis (2518) ja Vana-Võromaa Kultuurikojas (2226). Karilatsi muuseumi programmides osalejate suur arv on seletatav Tartu linna läheduse, haridusasutuste arvukusega lähinaabruses paiknevas Põlva linnas ja vallas ning mitmekesiste programmidega. Kultuurikojas tõstis programmides osalejate arvu haridusprogrammide suur valik ja nende lai temaatika ning loomulikult muuseumi paiknemine Võru kesklinnas.

Mõniste Talurahvamuseumis on haridusprogrammides osalejate arvu pärssinud peamiselt muuseumi paiknemine suhteliselt hõreda asustusega Vana-Võrumaa äärealal. Samas on muuseum tegelnud palju „Muuseum kohvis“ programmide väljatöötamise ja nende turundamisega ning muuseumi atraktiivsuse tõstmisega. Nii üksikkülastajatele kui gruppidele pakutakse näiteks võimalust proovida erinevaid talutöid (kahemehesaega puude tükeldamine, kaelkookudega vee kandmine, küülikute ja kanade toitmine jms).

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum, vaatamata seal pakutavate programmide laiale valikule eeldab nendes osalemine suuremat kultuurihuvi ja õpilasgruppide puhul ka kirjandus- ja kultuuriloo õpetajate aktiivsust. Järjekindlalt on muuseumis välja töötatud uusi programme, mille käigus saab külastaja omandada esmase raamatuköitmise, tekstiiltrüki või paberimassist paberi valmistamise oskuse.

2023. aastal töötati Vana-Võromaa muuseumides välja kokku 18 uut haridusprogrammi. Karilatsis loodi meie saunakultuuri tutvustav programm „Saki-saki saunakene“ ja „Külvinädal“. Kultuurikojas lisandus olemasolevatele programmidele üheksa uut, milleks on „Mäng kaaludega“, „Kevadekuulutajad“, „Volbriöö salapära“, „Vanaaegne koolipäev“, „Kuidas hoida maailma“, „Sügisannid“, „Mida vanasti söödi“, „Millal inimesed ennast pesema hakkasid“ ja „Millal kuusk talutarre toodi“. Mõniste muuseumi programmide loetellu lisandusid „Villast kinnaste ja sokkideni“, „Vana aja ametid“ ja „Mõniste TM 75“

T-1.6. Digi- jt tehniliste lahenduste kasutusele võtmine ning materialide väljatöötamine.

Muuseumide kiirendi projekti raames valmisid 2023. aasta lõpuks kõikidele muuseumidele kolmes keeles (võro, eesti ja inglise) sisseloetud audiogaamid. Muuseumi ja seal olevaid eksponaate tutvustavad tekstid koostasid muuseumide töötajad ning praeguseks on audiofailid kättesaadavad muuseumide kodulehtedel ning käimas on vastavate QR-koodide paigaldamine ekspositsioonidesse.

T-1.7. Muuseumide ajalooliste hoonete heas korras hoidmine.

Mõniste Talurahvamuuseumi hooned on heas korras. 2023. aasta jooksul korrastati rehielamu valvesüsteemi, aidale ehitati uus käsipuuga trepp, soojustati sauna lagi ja sauna ette rajati väike platvorm ning uuendati/parandati roigasaed.

RKAS tegi Kultuurikojas järgmisi remonditöid:

- 1) Remonditi esimese korruse duširuum;
- 2) Vahetati välja I ja II korruse hoovipoolsed aknad, kusjuures fondihoidla aknaklaasid kaeti ultraviolettkiirguse eest kaitsva kilega;
- 3) III korrusel vahetati osaliselt välja radiaatorid (Krümmeri kooli uste taguses ruumis);
- 4) Remonditi garaažiruum (seinad, põrand ja elektrisüsteem) ning paigaldati sinna uued riulid.

Kreutzwaldi muuseumis tehti katuste avariiremonti, mille käigus vahetati välja jää ja lume tõttu purunenud katusekivid, ning vahetati välja hooneid ümbritseva aia mädanenud aiapostid.

Karilatsi muuseumis lubjati Swedpanga töötajate poolt talgute korras üle magasiaida välisseinad. Kerisekivide koolituse käigus sai muuseumi saun uue kerise.

T-1.8. Karilatsi muuseumi rahvamaja remontimine.

Viimastel aastatel on olnud plaanis Karilatsi vabaõhumuuseumi rahvamaja hoonesse korraliku tualettruumi (kaasaegse kuivkäimla) ehitamine. Ettevõtmine on takerdunud rahaliste vahendite nappuse taha.

T-1.9. Muuseumide töötajate töötingimuste parandamine.

Tööruumides remonditöid 2023. aasta jooksul ei tehtud.

E-2. Põhjalikud esinduslikud kogud on korras, täienenmas ja teaduslikus kasutuses.

T-2.1. Lepitakse kokku lähiajaloo kogumise teemad ja põhimõtted.

Kogumistöö toimus 2015. a kinnitatud (VI muuseumiosakonna juhataja käskkiri nr 3-m, 27.03.2015) muuseumikogude korralduse- ja kogumispõhimõtete järgi. 2022. a alustati kogumispõhimõtete

ülevaatamist ja uuendamist ning Kultuuriministeeriumist pidid 2023. aasta jooksul tulema sellekohased täpsemad juhised. Kuna neid ei tulnud, siis on antud teema hetkel pandud pausile.

Mõniste Talurahvamuuseumis koostati 2023. a küll oma muuseumi kogumiskava, kuid Vana-Võrumaa Muuseumide ühise kava koostamist pole eespool nimetatud põhjusel lõpule viidud.

T-2.2. Museaalide korrastamine ja vastavalt vajadusele konserveerimine.

Tabel 3. Töö kogude ja museaalidega

	Karilatsi VM	Kreutzwaldi MM	Vana-Võrumaa kultuurikoda	Mõniste TM	Kokku
Museaalide arv	35491	11670	60136	13811	121108
Eksponeeritud museaalide arv	3346	1463	1484	1378	7671
Kirjeldatud museaalide arv	35187	11670	28714	9427	84998
Digikujutisega museaalide arv	24545	11670	35468	11821	83504
Vastuvõtt põhikogusse	508	265	1308	6	2087
Vastuvõtt abikogusse	28	1	2	0	31
Inventuurid	4 497	5 695	19 514	5 715	35 421
Digihoidla toimingute arv	1988	6365	10071	113	18537
I taseme kirjelduste lisatud arv	331	1198	2695	0	4224
Uurijate teenindamine	23	57	142	27	249

Museaalide korrastamine ja digitaliseerimine Konserveerimis- ja Digiteerimiskeskuses.

- 1) DR. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumist on korrastatud 6 museaali.
- 2) Mõniste Talurahvamuuseumist võeti 2023. aastal Kanutisse vastu 15 museaali, millest 9 on konserveeritud ja tagastatud.
- 3) Kultuurikojust on Kanutis korrastatud 11 ja digitaliseeritud 11 museaali arhiivkogust (suuremõõtmelised plaanid).
- 4) Karilatsi Vabaõhumuuseumist 2023. a Kanutisse museaale korrastamiseks ei saadetud.

Vastavalt vajadusele on museaale jooksvalt korrastatud ja puhastatud ka kõikides muuseumides kohapeal.

Kultuurikojas korrastati ja tuulutati tekstiilesemeid (1000 museaali). Vajadusel esemeid sügavkülmutati või toestati. Parandatud on jalanõude hoiutingimusi, korrastati õuehoidla ja puhastati hoidlas olevad museaalid

Kogude inventeerimine (vt tabel 3) toimus kõikides muuseumides vastavalt koostatud ajakavale.

T-2.3. Kõik museaalid digiteeritakse nõuetekohaselt ning tehakse üldsusele kättesaadavaks.

Karilatsi vabaõhumuuseumi kogudesse võeti vastu 279 museaali, mis kõik nõuetekohaselt digiteeriti ning sisestati MUISi.

Kultuurikojas valmistati ette, puhastati (märgpuhastus piiritusega) ja pakendati vormikohaselt 1308 klaasnegatiivi, mis digiteeriti Kultuuriministeeriumi tegevuskava „Kultuuripärandi digiteerimine 2018-2023“ raames. Kujutised laeti üles digihoidlasse ja tehti MUISis avalikult kättesaadavaks. Esemepärandi digiprojekti käigus digiteeriti 892 museaali ja vastavad failid laaditi üles digihoidlasse. Digihoidlas tehti kokku 1071 toimingut, sh lisati 7854 kujutist. Esemetaseme kirjeldusi lisati 2695 museaalile.

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi muuseumis digiteeriti kogu tulme (265 museaali).

Mõniste Talurahvamuuseumis alustati pildistamise tingimuste parandamisega: osteti värvikaart, fondiruumi loodi neutraalne alus esemete uurimiseks ja pildistamiseks. Digihoidlas jätkati ebasobivate kujutiste eemaldamist ja võimalusel nende asendamist.

T-2.4. Abikogu täiendamine esemete ja museaalide koopiatega programmides ja näitustel kasutamiseks.

Abikogusse vastuvõetud museaalide arv jäi eelmise aastaga samale tasemele. Kõige suurem muutus toimus Karilatsi Vabaõhumuuseumis. Kui 2022. aastal abikogusse esemeid ei lisandunud, siis 2023. aastal täienes kogu 28 museaali võrra.

Kõikides muuseumides tegeldi abikogude korrastamisega. Kreutzwaldi muuseumis alustati abikogus olevate esemete kujutiste MUISi sisestamist.

T-2.5. Valmistatakse ette nelja muuseumi ühisnäitusi sh rändnäitusi.

Vana-Võromaa Muuseumide ühis- ja rändnäitusi 2023. aastal ei tehtud. Küll aga kasutati Karilatsi muuseumi saunanäitust Kultuurikojas läbiviidud haridusprogrammis „ Millal inimesed end pesema hakkasid? “.

Koostati muuseumide 2024. aasta ühiskalender „Juurte juurde“.

T-2.6. Koostöö tegemine haridusasutuste, teadlaste jt huvigruppidega

Kutse- ja kõrgharidust andvate haridusasutuste puhul oli koostöö keskmes muuseumitöö tutvustamine ning praktikakohtade pakkumine. Muuseumides on võimalik teha giidi, konservaatori, arhivaari ja raamatukogutöötaja praktikat. Täpsem info on nähtav Võro Instituudi kodulehel <https://wi.ee/wp-content/uploads/2023/11/Praktikavoimalus-muuseumis.pdf>. 2023. aastal käisid praktikavõimalustega Karilatsi ja Mõniste muuseumides tutvumas Räpina Aianduskooli tekstiili osakonna töötajad. Juunis külastasid Mõniste muuseumi TÜ Keeleteaduste Instituudi soome-ugri osakonna üliõpilased.

Üheks muuseumide tegevuse väljundiks on koostöö teadlaste, koduloouurijate ja perekonnaloouurijatega. Uurimistöõ tegemise eesmärgil anti Kultuurikojast aasta jooksul kasutamiseks välja 243 museaali ning vastati kogude põhjal 142 pöördumisele. Kreutzwaldi muuseumis teenindati uurijaid 57, Mõniste muuseumis 27 ja Karilatsi muuseumis 23 korral. Kokkuvõttes jäi kõikide nelja muuseumi lõikes uurijate teenindamiste arv varasemaga samale tasemele.

Tihe koostöö oli muuseumidel raamatute koostajate ja ka filmitegijatega. Kultuurikoda tegi koostööd Ago Ruusiga fotoraamatu ning Silvi Jansonsiga raamatu „Võru linna lood“ koostamisel. Karilatsi muuseum laenas museaale välja mängufilmi „Vari“ tegijatele.

Koostöös TÜ arheoloogiakabinetiga jõudis Kultuurikotta plakatinäitus, kus eksponeeriti 96 Võrumaalt välja kaevatud arheoloogilist leidu. Koostöös Võru Linnavalitsusega koostati plakatinäitus Rumeenia saatkonda.

E-3. Haridustegevus on sisukas ja mitmekülgne.

T-3.1. Luuakse või kinnistatakse koostöösuhted kõikide Vana-Võromaa omavalitsuste ja lasteaedade, koolide ja huvikoolidega.

Kõik Vana-Võromaa Muuseumid tegid aktiivset koostööd oma piirkonna haridusasutustega, mis tagas ka lastegruppide suure külastuste arvu. Muuseumitöötajad käisid koolides ja lasteaedades tutvustamas erinevaid haridusprogramme. Olulisel kohal oli otsesuhtlus õpetajatega. Nii sai Kultuurikoda juurde linna koolidest kuus õpetajat, kes polnud varasemalt muuseumist haridusprogramme tellinud.

Mõniste muuseumil aktiveerus koostöö Varstu ja Hargla koolidega ning Kultuurikojal Lusti, Sõmerpalu, Meremäe, Veriora ja Põlva koolide ja lasteaedadega. Kultuurikojas toimuvate näituste aktiivseimad külastajad ja vastavate programmide tellijad on olid Võru Gümnaasium, Parksepa Keskkool ja Võru Kunstikool.

Vaata lisaks punkti T-2.6.

T-3.2 Lastele ja noortele ja täiskasvanutele pakutakse elamuslikke sisukaid näitusi, praktilisi tegevusi, üritusi ja programme nii muuseumis, veebis kui koostööpartnerite juures.

Muuseumide tavakülastatavus tõusis võrreldes 2022. aastaga 1722 inimese võrra ning haridusprogrammides osalejate arv 348 võrra.

Tavakülastajate arvu muutumine muuseumide kaupa oli järgmine:

Vana-Võromaa Kultuurikoda: + 917

Mõniste Talurahvamuuseum: +543

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum: +771

Karilatsi Vabaõhumuuseum: - 456

Karilatsi muuseumi külastatavuse vähenemine on seletatav sellega, et Postiteel olevad sillad olid terve suve jooksul remondis (suletud) ja seetõttu oli ligipääs muuseumile häiritud.

Vana-Võromaa muuseume iseloomustas 2023. aastal aktiivne näitustegevus. Aasta jooksul oli muuseumides, sh väljaspool muuseume eksponeeritud näitused, kokku 54. Positiivne oli, et muuseumide näitused jõudsid nii avalikku ruumi kui koostööpartnerite juurde. Kultuurikoja tõi tähelepanu ja positiivset tagasisidet Võru linna Kreutzwaldi tänava ajalooliste hoonete aknaavadele paigaldatud plakatinäitus „Unustatud pärlid“. Mõniste muuseumi poolt koostatud näitused on üleval Metsavenna Talus, Lõunatipu matkarajal, Hävinud Kodu memoriaali juures ja Mõniste mõisa asukohas. Karilatsi muuseumi linasteemaline väljapanek oli Tallinna Käsitöökojas ning temaatilised näitused veel Ahja Raamatukogus ja Vana-Võromaa Kultuurikojas.

Samuti tehti muuseumides päevakajalisi temaatilisi väljapanekuid, näiteks Kreutzwaldi muuseumis laekunud võistlustöödest „Reisikiri“ ja „Palju tänu, Lauluisa!“, rahvakalendri tähtpäevi tutvustavad stendinäitused Karilatsi ja Mõniste muuseumides või vanaaegsete

Tabel 4. Ajustised näitused ja väljapanekud 2023. aastal

	Karilatsi VM	Kreutzwaldi MM	Vana-Võromaa Kultuurikoda	Mõniste TM	Kokku
Hooajanäitused	8	6	9	4	27
Temaatilised väljapanekud (väiksemahulised)	7	3	1	2	13
Virtuaalnäitused	0	1	0	1	2
Näitused väljaspool muuseumi	3	0	1	4	6
Sissetoodud rändnäitused	1	0	2	3	6
Kokku	19	10	13	11	

Olulisel kohal muuseumide tegevuses on külastajatele elamuslike tegevuste, programmide ja ürituste korraldamine ning läbiviimine. Kõikide muuseumide lõikes on välja töötatud 78 erinevat haridusprogrammi lastele ja 13 täiskasvanutele. 2023. aastal telliti lastegruppidele muuseumides läbiviidavaid haridusprogramme 381 korral ning 22 korral käis muuseumirahvas „Muuseum kohvis“ väljasõiduprogrammiga kohapeal. Kõige arvukamalt oli lastegruppide külastusi Karilatsi Vabaõhumuuseumis ja Vana-Võromaa Kultuurikojas, mis on seletatav piirkonnas asuvate haridusasutuste rohkusega.

Täiskasvanutele suunatud programme telliti 2023. aastal suhteliselt vähe. Samas sooviti üha rohkem nii üksik- kui grupikülastuste korral giiditeenust. Seetõttu on mitmes muuseumis juba tavaks saanud, et giid on ka üksikülastajatele saatjaks (välja arvatud siis, kui külastaja seda ei soovi).

Temaatilisi üritusi toimus kõige enam Kreutzwaldi muuseumis. Lauluisa muuseum on aegade jooksul kujunenud kultuuri- ja kirjandusnimeste jaoks armastatud paigaks. Muuseumis toimus arvukalt kultuurisündmusi (26), nagu raamatuesitlusi (5), luulepäevi (3), etendusi (12) ja kontserte (6). Enamikul puhkudel oli sündmuse korraldajaks muuseum, kuid kaheksal korral olid protsessi kaasatud ka koostööpartnerid.

Tabel 5. Haridusprogrammid, muuseumitunnid, giidituurid

	Karilatsi VM	Kreutzwaldi MM	Vana-Võromaa Kultuurikoda	Mõniste TM
Haridusprogrammid lastele (arv/mitu korda tellitud)	22/127	16/82	22/140	18/32
Haridusprogrammid täiskasvanutele (arv/mitu korda tellitud)	10/5	1/12	1/0	1/1
Giidituurid gruppidele (tellitud/osalejaid)	24/382	135/575 sh giidiga üksikülastused	18/314	15/355
Väljasõiduprogrammid (koolid, lasteaiad, üritused jms)	14	3	1	7
Temaatilised üritused (esitlused, kontserdid, teemapäevad jms)	9	26	2	4

T-3.3. Viiakse läbi küsitlused laste ja noorte, täiskasvanute ning haridusasutuste huvide väljaselgitamiseks.

Küsitlusi pole läbi viidud.

T-3.4. Praktikavõimaluste pakkumine kutseharidusasutuste ja kõrgkoolide õppuritele.

Vaata punkti T-2.6.

T-3.5. Tegevuste kavandamise ja läbiviimisesse kaasatakse kogukond, seltsid, noorteorganisatsioonid jt kohalikud partnerid.

Kultuurikojal olid head koostöösuhted Võrumaa Arenduskeskusega, kellega koos loodi muuseumikülastajatele võimalus teha läbi virtuaalne saunatuur ning üheskoos toimetati ka Võru linna lastefestivali läbiviimisel. Koostöös Muinsuskaitseametiga korraldati muinsuskaitsepäev Matussaares ning Võru Keskraamatukoguga osaleti projektis „Võru vanadel postkaartidel“. Raamatukogu remondis oleku ajaks võeti hoiustamisele seal olnud maalid.

Mõniste muuseumil toimus tihe koostöö Kotus võrgustikuga, kellega koos valmis põhjalik piirkonda tutvustav turismikaart. Seitsmel korral käidi väljasõiduprogrammiga kas kohaliku (Mõniste) või naabruses oleva (Hargla, Saru jne) kogukonna üritustel. Erasmus Pluss programmi jaoks Lätist partnerite otsimine ebaõnnestus, siduva koostööprojektini ei jõutud.

T-3.6. Koolituste korraldamine huvirühmadele

Karilatsi Vabaõhumuuseumis toimus koolitus „Sauna kerisekivide vahetamine“.

Mõniste muuseumis anti erinevates töötubades edasi pärandoskusi, nagu ketramine, vihtade valmistamine, kerisekivide valimine.

Kultuurikojas tutvustati ameerika käsitööhuvilistele fonde ja viidi läbi muuseumituur. Näitusetuur viidi läbi ka Rõuge Koostöökeskusele. Läbiviidud koolituste alla lähevad veel seitse galerii- ja kümme tellitud arheoloogiatundi.

T-3.7. Pakutakse koolidele abi õpilaste loovtööde ja uurimuslike tööde korraldamisel. Õpilasi on juhendatud vastavalt õpilaste soovidele, on korraldatud loovtööde võistlus.

Kreutzwaldi muuseum korraldas loovtööde võistluse „Palju tänu, Lauluisa!“, millele laekus 95 tööd.

Kultuurikoja poolt juhendati ja aidati materjalide leidmisel uurimistöö tegemisel kahte Parksepa Keskkooli õpilast. Samuti oldi juhendajaks sama kooli muinsuskaitsepäeva läbiviimisel.

T-3.8. Tagasiside kogumine veebis ja kohapeal.

Otsesuhtlus külastajatega, arvustused Google´s, tagasiside MUIS keskkonnas ja sotsiaalmeedias.

E-4. Välja on arendatud uued suunad.

T-4.1. Taluelu aktiivsem tutvustamine koostöös lepinguliste koostööpartneritega.

Mõniste muuseumis tutvustatakse talus elavaid loomi. Külastushooajal elasid muuseumi alal kanad ja küülikud. Karilatsi muuseumis on kesksel kohal põllupidamine. Kasvatati kartulit, kõrvitsat, rukist ja lina.

Pikemaajalisi lepingulisi partnereid kummalgi muuseumil selles valdkonnas ei ole.

T-4.2. Mõniste muuseumis tutvustatakse mesindust.

Inventari hankimine mesilaste pidamiseks, mesinduse tutvustamiseks vajalike tegevuste väljatöötamine on lükkunud 2024. aastasse. Muuseumiprogrammi koostamisega on alustatud ning sõlmitud on ka kokkulepe muuseumisse vaatlustaru paigaldamiseks.

T-4.3. Karilatsi muuseumi väliala elavdamine.

Muuseumi kiirendi projekti raames esitati 2023.a lõpus taotlus muuseumialale tsõõriplatsi rajamiseks 2024. aastal.

T-4.5. Karilatsi muuseumis pärimuspulmade korraldamine.

T-4.6. Kultuurikojas erinevate ajastute rõivaste rekonstruktsioonide esitlemine.

2023. aasta jooksul selles osas arengut ei toimunud.

T-4.7. Kultuurikojas nõukogudeaegse väljapaneku koostamine koostöös teiste muuseumidega.

2023. aasta jooksul selles osas arengut ei toimunud.

T-4.8. Kreutzwaldi muuseumi aia plaani koostamine ja aia väljaarendamine.

Koostatud aia planeeringu lähteülesanded projekteerijale.

E-5. Organisatsioon on ühtne ja tegus.

T-5.1. Uue kodulehe loomine nelja muuseumi koostöös.

Toimused koosolekud, kuid reaalselt sammudeni ei jõutud.

T-5.2. Korraldatakse ühisüritusi, millest on kõikidel töötajatel võimalik osa võtta.

Toimused leheriisumise talgud Karilatsis, kuhu olid kaasatud ka teadus- ja arendusosakonna töötajad.

T-5.3. Korraldatakse ühiseid temaatilisi koosolekuid.

Iga kuu teisel teisipäeval toimused muuseumitöötajate koosolekud.

T-5.4. Korraldatakse töövarjupäevi oma ja teistes organisatsioonides.

Töövarjupäevi pole toimunud.

T-5.5. Koostatakse artiklid Vana-Võromaa muuseumide tegevuse kajastamiseks VI toimetiste sarjas.

Vastavaid artikleid pole koostatud.

T-5.6. Laiendatakse Vana-Võrumaa muuseumide uudiskirja lugejaskonda.

Vana-Võromaa muuseumide uudiskirja lugejaskond on kasvanud 2022. aastaga võrreldes 300 e-posti aadressi võrra.

T-5.7. Koolitustel, konverentsidel, seminaridel jms osalemine

Tabel 6. Koolitustel, konverentsidel, seminaridel osalemine

	Karilatsi VM	Kreutzwaldi MM	Vana-Võromaa Kultuurikoda	Mõniste TM
juhataja	2	4	1	5
arendusjuht	6			
Koguhoidja/peavarahoidja	6	4	4/10	1
Pedagoog/tegevusjuht	10	2		9
galerist			1	
Majandusspetsialist				1
Kokku	22	10	16	16

Aruande koostas:

Kersti Liloson

Võro Instituut

Muuseumiosakonna juhataja

Esitatud VI teadusnõukogule kinnitamiseks 15.02.2024